

A KGM MŰSZAKI TUDOMÁNYOS TÁJÉKOZTATÓ INTÉZET

A KOHÓ- ÉS GÉPIPARI ÁGAZAT

TÁJÉKOZTATÁSI KÖZPONTJA

Fóti István

A KGM MTTI a kohó- és gépipari ágazat információs szakintézménye, a tárca tudományos, műszaki-gazdasági tájékoztató központja.

Az Intézet tevékenységéről a Tudományos és Műszaki Tájékoztatás-ban /és elődjében, a Műszaki Könyvtárosok Tájékoztatójában/ több ízben jelentek meg összefoglaló ismertetések /1/. Ezekből a folyóirat olvasói nyomon követhették az Intézet fejlődését az utóbbi 10 évben. Legutóbb a III. Kohó- és gépipari tájékoztatótudományi konferenciára készült összeállításban számoltunk be az Intézet történetéről, fejlődéséről, információs és technikai bázisáról, személyi állományáról, rendelés-állományáról és terveiről /2/.

Ebben a cikkben az Intézetnek főleg olyan tevékenységeire hívjuk fel a figyelmet, amelyek az említett összeállításokban egyáltalán nem, vagy csak futólag szerepeltek.

Áttérés az új gazdasági mechanizmusra

Az MTTI a 11/1967. /XI.24.M.K./ P.M.sz. rendelet 2.sz. melléklete értelmében "ágazati gazdasági intézet" besorolásban működik; az új gazdaságirányítási rendszer bevezetése óta önállóan gazdálkodó intézmény.

1969. január 1-től az Intézet önálló külkereskedelmi tevékenységre kapott jogot, meghatározott tájékoztatási és külkereskedelmi szakterületeken.

Összeállításunkban elsősorban az új gazdaságirányítási rendszer bevezetése óta eltelt időszak eredményeit, problémáit ismertetjük, s röviden foglalkozunk azokkal a tervekkel, amelyeknek megvalósítására a közeljövőben kerül sor.

Az Intézet 1967 végéig a KGM műszaki-fejlesztési alapjának terhére végezte tevékenységét. Ennek megfelelően elsősorban központi műszaki fejlesztési témákban szolgáltatott információkat. Az új gazda-

ságirányítási rendszerben előtérbe kerültek a vállalati megrendelések. A KGM és a gazdálkodó egységek /vállalatok/ számára végzett információs szolgáltatások aránya az utóbbi 3 évben a következőképpen alakult:

1966-ban a KGM részére 92%,	a gazdálkodó egységek részére 8 %;
1967-ben a KGM részére 80%,	a gazdálkodó egységek részére 20%;
1968-ban a KGM részére 38%,	a gazdálkodó egységek részére 62%

volt a végzett munka aránya.

1969-ben a várható arány a KGM részére 30%, a gazdálkodó egységek részére 70%.

A régi gazdaságirányítási rendszerben a KGM által juttatott műszaki-fejlesztési alapról az Intézet által felhasznált legnagyobb összeg 25 millió forint volt.

Az új gazdasági mechanizmus első évében, 1968-ban az Intézet 43 millió forint termelési értéket teljesített. Az árbevételből 12 millió forint ágazati /KGM/, 18 millió forint vállalati megrendelés; a fordítások árbevétele 13 millió forint volt.

1969-ben előreláthatóan a termelési érték közel kétszeresére nő, valószínűleg meghaladja a 70 millió forintot.

Az Intézet működési köre

Az Intézet tevékenységét az említett konferenciára készült összeállításban az alábbi fő csoportokra osztottuk:

- tájékoztatóstudományi, módszertani-hálózati tevékenység
- műszaki-tudományos komplex tájékoztatás és propaganda
- szakkönyvtári tevékenység, táruk és nyilvántartások
- piackutatás, műszaki színvonal- és trendvizsgálat
- műszaki-gazdasági fordítások
- gépi adatfeldolgozás
- kiadói tevékenység, nyomda
- reprográfia, foto-dokumentáció, műszaki fotoszolgálat
- kereskedelem, marketing, "public relations".

Más csoportosításban, elsősorban a fogyasztók, a megrendelők felől nézve, az új gazdaságirányítási rendszer követelményeinek és az önálló külkereskedelmi jog lehetőségeinek megfelelően soroltuk fel az Intézet szolgáltatásait a Ki mit gyárt c. termékjegyzékben /3/:

- műszaki trend és piackutató tanulmányok készítése
- műszaki-tudományos együttműködés és tapasztalatcsere szervezése
- nemzetközi gyártási kooperáció szervezése
- magyar szellemi eredmények /know-how/ értékesítése
- műszaki-gazdasági tájékoztató képviselők ellátása, piacszervezés
- műszaki kiállítások, ankétok, bemutatók tervezése és kivitelezése
- bemutató autóbusszal vándorkiállítások szervezése
- műszaki filmek gyártása, szinkronizálása, forgalmazása
- műszaki fotoszolgálat
- műszaki fordítás és tolmácsolás
- műszaki gyártmányismertető szerkesztése és kiadása
- műszaki folyóiratok szerkesztése és kiadása
- műszaki-gazdasági tanácsadó szolgálat
- szakirodalmi témafigyelés, irodalomkutatás
- prospektustár
- műszaki könyvtár, tájékoztatóstudományi szakkönyvtár.

A felsorolt tevékenységek jelzik, hogy az Intézet tájékoztatási szolgáltatásainak köre rendkívül széles, jóval meghaladja - hazai és külföldi viszonylatban egyaránt - az ágazati tájékoztatási intézetek szokásos tevékenységi körét.

A következőkben a különféle információs ágazatokhoz tartozó szolgáltatásaink közül főleg azokat említjük meg, amelyek az utóbbi években fejlődtek ki, s tanulságosak lehetnek más szakágazati intézmények számára is.

**Tájékoztatástudományi,
hálózati-módszertani tevékenység**

A tájékoztatástudományi, hálózati-módszertani munkában az új gazdaságirányítási rendszer hatására új szolgáltatásként jelentkeznek a komplex szervezési

feladatok. Intézetünk több megrendelést kapott pl. könyvtárszervezésre, prospektustár szervezésre, továbbá a vállalati tájékoztató egységek racionális megszervezésére, berendezésére vonatkozó tanulmányok elkészítésére. Ez a tevékenység tehát jóval túlmutat a szokásos értelemben vett hálózati-módszertani instruáláson, szaktanácsadáson.

A hálózati-módszertani munka új vonása az is, hogy iparáganként /pl. járműipar, szerszámgépipar stb./ vizsgáljuk az információs igényeket és ezeknek tanulságait hasznosítjuk az iparági könyvtári, dokumentációs, információs apparátusok és Intézetünk munkájában.

Az igényvizsgálatokon kívül a tájékoztatási hálózat helyzetére, fejlődésére vonatkozó tendenciákat is vizsgáljuk. Az elemző munka teszi lehetővé, hogy meghatározzassuk az iparági információs egységek fejlesztési irányát, továbbá az egyes iparágak közötti együttműködés, munkamegosztás stb. lehetőségeit. Az elemzésekből leszűrte eredmények, következtetések adják meg az objektív alapot a szükséges intézkedések, javaslatok megtételére. Erre azért is szükség van, mert a vállalatok önállósága folytán az egy iparághoz tartozó vállalatok általában önkéntes megállapodások alapján működnek együtt, jórészt az Intézetünk által rendszeresen szervezett iparági ankétok, tapasztalatcserék útján.

A hálózatra vonatkozó elemző munkán kívül foglalkozunk a KGM, a kohó- és gépipari ágazat információs igényeinek vizsgálatával is. Ezek a vizsgálatok teszik lehetővé, hogy a minisztériumi irányítás-hoz szükséges információk tematikáját, formáját, gyakoriságát pontosabban határozzuk meg, és ennek megfelelően alakítsuk, javítsuk a rendszeres és eseti információs szolgáltatásokat.

Az instruálás, oktatás, továbbképzés előmozdítása érdekében külön tájékoztatástudományi szakkönyvtárat és információs tárat szerveztünk, amely berendezésével, tárolási és feldolgozási módszereivel mintául szolgál a hálózatban dolgozó könyvtárosok számára.

A könyvtárban be tudjuk mutatni egyidejűleg a hagyományos, továbbá a fény- és peremlyukkártyás könyvtári-dokumentációs nyilvántartás módszereit, eszközeit.

Említést érdemel tájékoztatástudományi dokumentációs folyóiratunk, amely Informatika címmel negyedévenként jelenik meg, s első-sorban Intézetünk, valamint a hálózat tájékoztatási dolgozóiak továbbképzését segíti elő.

Az oktatás területén az utóbbi években jelentősen fokoztuk a továbbképző tanfolyamok, előadásorozatok számát /szakozás, irodalomkutatás, adattárak szervezése, reprográfia stb./. Évenként előkészítő

konzultációkat és vizsgát szervezünk a mellékfoglalkozásu vállalati műszaki könyvtárosok számára.

A tájékoztatótudományi tevékenységhez tartozik az is, hogy Intézetünkben Tudományos Tanácsot és ehhez kapcsolódóan Tudományos Titkárságot hoztunk létre. Ezáltal is biztosítjuk, hogy az Intézet és az ágazat fejlesztésére vonatkozó legfontosabb információs problémákat a legjobb belső és külső szakemberek közreműködésével vitassuk meg, s így alakítsuk ki a rövid- és hosszútávú fejlesztési koncepciókat.

1964 óta 2-3 évenként szervezünk ágazati tájékoztatótudományi konferenciákat. Ebben az évben rendeztük meg a III. konferenciát, amely egyben az első nemzetközi konferencia volt, s a hazai és nemzetközi együttműködés problematikájával foglalkozott. Tudomásunk szerint ez az első eset a szocialista tábor országaiban, hogy ágazati szinten nemzetközi tájékoztatótudományi konferencia megrendezésére került sor. A konferenciára benyújtott előadások szövegét sokszoroztattuk, s a résztvevők megkapták. Az előadásokhoz csatlakozó korreferátumokat, hozzászólásokat is sokszorozítani fogjuk, tehát ezek is hozzáférhetővé válnak. A nemzetközi konferencia számos új kezdeményezés elindítójává vált az együttműködés terén, ezért elhatároztuk, hogy a jövőben is vállalkozunk ilyenek rendezésére. Legközelebb /1 éven belül/ az ágazati tájékoztatói intézetek igazgatói értekezletének összehívását tervezzük.

Komplex tájékoztatás

A műszaki-tudományos komplex tájékoztatás és propaganda terén szaknácádással, konzultációkkal és konferenciákkal, kiállításokkal és bemut

tókkal, filmekkel, továbbá műszaki-tudományos kiadványokkal segítjük elő a gyártás- és gyártmányfejlesztés feladatainak megoldását. Jelenleg a következő kiemelt témákkal foglalkozunk:

- a szerelés gépesítése és automatizálása
- ipari műgémánt-szerszámok alkalmazása
- rezgésmentes gépalapozás
- kenéstechnika
- célgépesítés tervezése.

Ezekben a témákban rendszeres felmérést, helyzetelemzést végzünk a vállalatoknál. Ezeknek eredményeit összehasonlítjuk a nemzetközi színvonallal, a fejlődési tendenciákkal, és ezeknek ismeretében teszünk javaslatokat gazdaságosabb, hatékonyabb megoldások bevezetésére. Arra törekszünk, hogy a kiemelt témákban lehetőleg teljes körű információs bázist építsünk ki, amely lehetővé teszi, hogy értékelő,

elemző tanulmányokat készítsünk és ezeknek alapján adjunk szaktanácsokat az érdeklődő vállalatok részére.

A kiemelt témákra vonatkozó információs szolgáltatásainkban érvényesül leginkább az összetett módszer: a szakirodalmi, a szóbeli és szemléltető, valamint az audio-vizuális kommunikációs eszközök kombinált használata. A felsorolt, kiemelt jelentőségű fejlesztési témákban Intézetünk azt tervezi, hogy információs központot alakít ki, a legszélesebb körű hazai és nemzetközi együttműködési lehetőségek felhasználásával.

A kiállítások és bemutatók terén az utóbbi időben megnövekedett a külföldi megrendelésre szervezett rendezvények száma; különösen konzultációk szervezésére mutatkozott sok külföldi igény.

A műszaki filmgyártásban a műfaji megoszlás nagymértékben a propagandafilmek felé tolódott el. Sok vállalat rendelt gyártmányismertető vagy az egész tevékenységre vonatkozó propagandaфильmet. Egyelőre bizonyos mértékben háttérbe szorultak az oktató és tudományos tájékoztató filmek.

Érdemes megemlítenünk, hogy filmforgalmazási csoportunk az új gazdaságirányítási rendszerben teljesen rentábilisan működik; ez azt jelenti, hogy a filmek kölcsönzésére a vállalatok részéről igen nagyok az igények, s fokozódóban van a filmek szerepe a műszaki tájékoztatásban, propagandában.

Állandóan fejlesztjük a szakmai tanácsadó-szolgálatot is a kiemelt témákban. A beérkező rendelésekre általában 8-15 napon belül válaszolni tudunk, vagy szerződés-tervezetet juttatunk el az érdeklődő vállalatokhoz. Szerződéskötés esetében elvégezzük a szerződésben meghatározott témák feldolgozását, amelybe bevonjuk a legjobb belső és külső szakértőket. A témák feldolgozása után tanulmány jellegű zárójelentést adunk a megrendelők részére.

Tárak, nyilvántartások

Szakkönyvtári tevékenységünk jó része elég széles körben ismert, különösen a műszaki-gazdasági szakkönyvtár, a tájékoztatástudományi szakkönyvtár és a prospektustár. Szakkönyvtári nyilvántartásaink közül megemlítjük a kohó- és gépipari központi betűrendes és ETO szerinti szakkatalógust. Ebben a KGM-hez tartozó vállalatoknak az AKV-n keresztül megrendelt külföldi szakkönyveit tartjuk nyilván. Az AKV-val történt megállapodás alapján a megrendelt könyveket megérkezésük után néhány napra megkapjuk, katalogizáljuk, és ennek alapján készítjük a központi cédulakatalógust. A központi feldolgozás alapján a vállalatok részére meg akartuk szervezni a központi katalóguskarton-ellátást is, de a vállalati könyvtárak nem mutattak megfelelő érdeklődést ilyen szolgáltatás iránt.

Táraink közül kevésbé ismertek, mert csak az utóbbi időben kezd-

tük meg fejlesztésüket: a Műszaki Gazdasági Adattár és a Nem Publikált Információk Tára.

A Műszaki Gazdasági Adattár Marketing Osztályunkhoz tartozik és elsősorban a piacutatói tanulmányokhoz szolgál kiinduló bázisul. Ezenkívül természetesen felhasználjuk a vezetői tájékoztatáshoz, a komplex műszaki színvonal és trendvizsgálatokhoz, az egyes iparágak fejlődési irányairól készített összeállításokhoz.

A Műszaki Gazdasági Adattár nyilvántartási rendszerének továbbfejlesztését ebben az évben kezdtük meg: 1969-től fénylyukkártyás nyilvántartást vezettünk be. Kiindulásul elkészítettük a visszakeresés során leggyakrabban előforduló műszaki és gazdasági szakkifejezések tezaurusát, amelyet a folyamatos használat során tovább finomítunk, bővítünk.

A Nem Publikált Információk Tárát - minisztériumi rendelkezés alapján - elsősorban a vezetői tájékoztatás megjavítása, kibővítése érdekében hoztuk létre. Ebben a Tárban gyűjtjük és regisztráljuk a KGM-ben és más főhatóságoknál, állami és társadalmi intézményekben keletkező, a kohó- és gépipar fejlesztése szempontjából releváns tanulmányokat, koncepciókat, összeállításokat, kimutatásokat, jelentéseket, értékelte információkat.

A Nem Publikált Információk Tárában vesszük állományba a kutatási és tanulmányi jelentéseket, továbbá az országos műszaki kutatás-nyilvántartásra vonatkozó rendelkezés alapján hozzánk érkező bejelentőlapokat a befejezett és megkezdett kutatásokról.

A Nem Publikált Információk Tárát a közeljövőben nagymértékben fejleszteni kívánjuk mind az állomány mennyisége, mind a beszerzett dokumentumok feldolgozási módszerei szempontjából.

Dokumentáció

Szakirodalmi dokumentációs tevékenységünk középpontjában továbbra is a kereskedelmi forgalomba nem kerülő hazai és külföldi szakirodalmi dokumentumok feltárása áll. Három éve rendszeresen jelentettünk meg referáló kártyákat az alábbi nem publikált dokumentumokról:

- kutatási jelentések
- tanulmányi jelentések
- disszertációk
- kongresszusi beszámolók
- újítások, találmányok
- gyártmányismertető, vállalati folyóiratok.

Jelenleg 130 vállalat részére 210 témakörben havonta kb. 12 500 referáló kartont küldünk ki a megrendelők ETO szerint megadott igényeinek megfelelően.

Tervbe vettük, hogy a közeljövőben bővítjük a feldolgozásra kerülő dokumentumok körét, elsősorban a műszaki egyetemeken készült diplomatervekkel, továbbá az akadémiai és a műszaki felsőoktatási intézményekhez, tanszékekhez érkező külföldi disszertációkkal, kutatási jelentésekkel, preprintekkel. Ennek érdekében hosszabb időre szóló együttműködési megállapodásokat szeretnénk kötni az érintett intézményekkel. Ezekkel is elő kívánjuk segíteni - a KB tudománypolitikai irányelveinek megfelelően - a tudomány és az ipar közötti rendszeres információcserét.

Várakozásunk ellenére a gazdaságirányítás új rendszerének bevezetésével sem csökkentek az igények az irodalomkutatások és témafigyelések iránt; jelentősen megnöttek azonban a minőségi követelmények.

A témafigyelésnek új műfaja van kialakulóban: az értékelő, összefoglaló tanulmánnyal kiegészített havi referáló szemle a vállalatok egyedi megrendelésére, szigorúan körülhatárolt témákra. A vállalatokban az utóbbi időben az ujitási tevékenység csökkenő tendenciát mutat, ezért igen nehéz a megfelelő nyitási leírásokat összegyűjteni. Ennek ellenére továbbra is megjelentetjük a Kohó- és Gépipari Ujitási Tájékoztató c. negyedévi kiadványunkat, amely a jelentősebb, tapasztalatcserére alkalmas hazai és külföldi ujitások referátumait tartalmazza; ezáltal kívánjuk elősegíteni a korszerű eljárások bevezetését, az ujitások minél szélesebb körű alkalmazását, s a szellemi termékek forgalmazását.

A szakirodalmi dokumentáció terén mind a KGM, mind a gazdálkodó egységek igénye elsősorban az egyedi, értékelő-elemző feldolgozást is nyújtó szolgáltatásokra irányul. Ennek megfelelően az utóbbi két évben lényegesen csökkent a sokszorosított, sok példányban megjelenő kiadványok száma. Továbbra is jelentetünk meg természetesen témadokumentációs összeállításokat, szemletanulmányokat, önálló tématanulmányokat olyan tárgykörökben, amelyek az ágazati gyártás- és gyártmányfejlesztés, munkaszervezés szempontjából széles körű érdeklődésre tarthatnak számot.

A dokumentációs munka fejlődésének másik jellegzetes tendenciája - amint erre már céloztunk - hogy a könyvtári-bibliográfiai, a hagyományos értelemben vett dokumentációs szolgáltatásokat fokozódó mértékben egészíti ki a faktográfiai, a tényeket, adatokat összegezően feltáró, értékelő tájékoztatás.

Piackutatás

Piackutatási tevékenységünket nem ismertetjük részletesebben, mert ennek módszereiről részben másutt több tanulmány is megjelent /4/. Amint várható volt, az új gazdaságirányítási rendszer bevezetésével ugrásszerűen megnőtt a vállalatok s a KGM részéről is az igény a piaci információk, vizsgálatok iránt.

Az igények a KGM részéről elsősorban a döntéshozókészítő komplex műszaki-gazdasági információs tanulmányok iránt jelentkeztek; a gazdálkodó egységek főleg árelemzéseket, gyártmánymélységű export-piacutatást, komplex műszaki-trend- és piacutatást, konkurrenciavizsgálatokat és import piacutatásokat igényeltek. A piacutatási vizsgálatokban különösen nagy szerepet kaptak a "kéziratos" műfajok, olyan összeállítások, tanulmányok, amelyek nem általános terjesztésre, hanem egyedi használatra szolgálnak, a megrendelők saját tulajdonába kerülnek, mással - legalábbis egy ideig - nem közölhetők.

A piacutatási és a komplex műszaki-gazdasági tájékoztatás fejlődésének jellemző tendenciája az is, hogy a faktográfiai tájékoztatást egyre több esetben egészítik ki prognosztikai információk.

Kereskedelmi tevékenység

Amióta Intézetünk önállóan gazdálkodik, tehát az új gazdaságirányítási rendszer bevezetése óta, nagymértékben megélnélt kereskedelmi tevékenysége. Ez még fokozódott azáltal, hogy az Intézet - amint már említettük - meghatározott területeken önálló külkereskedelmi jogot is kapott. A kereskedelmi tevékenységet két részre: bel- és külkereskedelmi tevékenységre osztva végezzük. Az önálló külkereskedelmi jog gyakorlása tette szükségessé, hogy a külkereskedelmi munkára önálló, nagyobb részleget létesítsünk. Az Intézet kereskedelmi tevékenységét ilyen rövid beszámolóban nem mutathatjuk be részletesen, ezért csak néhány példával illusztráljuk.

Külkereskedelmi tevékenységünk terén egyik legjelentősebb eredmény, hogy Intézetünk /kereskedelmi nevén PRODUKTINFORM/ hozza forgalomba Magyarországon a szovjet mesterséges gyémántszemcséből készült szerszámokat. Erre a célra külön Műgyémánt Bemutatótermet létesítettünk. A Bemutatóteremben a műgyémánt szerszámok személyesen vagy levélben megrendelhetők. A gyakran alkalmazott szerszámokból raktárkészletünk is van, amelyből a rendelők igénye azonnal kielégíthető. A raktáron nem lévő, de a katalógusokban szereplő műgyémánt szerszámok beszerzési ideje kb. 3 hónap.

Szovjet relációban másik jelentős eredmény az ENERGOMASEXPORT Külkereskedelmi Vállalattal kötött szerződésünk. Ennek értelmében Budapesten műszaki-kereskedelmi irodát létesítünk, amelyben megismertetjük a magyar üzemekkel azokat az energetikai berendezéseket, amelyeket a szovjet vállalat exportra ajánl. Ez az első eset, amikor szovjet vállalat szocialista országban műszaki-kereskedelmi irodát nyit.

Kereskedelmi tevékenységünkre jellemző adat, hogy a Budapesti Nemzetközi Vásár idején Intézetünk vezetői 140 céggel folytattak kereskedelmi és együttműködési megbeszéléseket. A tárgyalások eredményeképpen több kiállítás és konferencia megrendezésére s más, részben komplex szolgáltatások nyújtására kerül sor.

A kereskedelmi kapcsolatok fejlesztése igen nagy jelentőségű a tudományos tájékoztatás szempontjából. Ez teszi lehetővé, hogy hozzájussunk olyan dokumentumokhoz és információkhoz, amelyek a szakirodalmi források alapján nem deríthetők fel. Különösen az értékelte műszaki-gazdasági információk, a felmérések, elemzések, statisztikai vizsgálatok eredményeinek megszerzése terén elsőrendű fontosságuk a rendszeressé váló kereskedelmi kapcsolatok.

Köztudomásu, hogy most vannak kialakulóban a dokumentumok és információk cseréjének, megszerzésének újabb formái a szocialista országok között; ezekhez a formákhoz igazodva intézetünk arra törekszik, hogy tájékoztatási apparátusával sokoldaluan mozditse elő az információk áramlását az érdekelt partnerek között.

A külkereskedelmi kapcsolatok kiépítése, rendszeressé tétele a piacutató, a műszaki trend- és színvonal-vizsgálat szempontjából is rendkívül fontos. A tapasztalatok azt mutatják, hogy az ilyen jellegű tanulmányok elkészítéséhez szükséges információknak kb. 50%-át csak közvetlen külkereskedelmi kapcsolatok útján lehet megszerezni. Ezért arra törekszünk, hogy a külföldi piacutató intézményekkel, termelési irodákkal, képviselőkkel rendszeres kapcsolatot építsünk ki. A nemzetközi kapcsolatok minél szélesebb körű kialakítására hoztuk létre államközi osztályunkat, amely a legszorosabban együttműködik a külkereskedelmi részleggel. Együttesen gondoskodnak arról, hogy Intézetünk gyorsan hozzájusson a gazdasági-kereskedelmi információkhoz, s nemcsak intézeti, hanem ágazati és népgazdasági szempontból is előnyös megállapodásokat, szerződéseket kössön. Az ENERGOEXPORT szovjet külkereskedelmi egyesüléssel létrejött megállapodás például azért is jelentős, mert lehetővé teszi, hogy a Gazdasági Bizottság határozatának megfelelően - ezáltal is hozzájáruljunk a magyar-szovjet árucseréforgalom növeléséhez.

Nagy súlyt helyezünk a közönség-kapcsolatok megfelelő mértékű kifejlesztésére, tehát mindazokra a tevékenységekre, amelyek a "public relations" elnevezés alatt foglalhatók össze.

Ezt a célt szolgálja vevőszolgálati és reklám osztályunk, továbbá sajtó, rádió és TV propaganda-csoportunk; ez utóbbi elsősorban az ágazati /KGM/ tájékoztatási és propaganda feladatokat látja el.

Vezetői tájékoztatás

Utoljára, de nem utolsósorban - inkább a kiemelés szándékával - a vezetői tájékoztatást kívánjuk röviden ismertetni.

Köztudomásu, hogy az új gazdaságirányítási rendszerben a Kohó- és Gépipari Minisztérium nem tervutasításokkal, hanem közvetetten, elsősorban információkkal irányít. Emiatt igen nagymértékben megnőtt a vezetői tájékoztatás szerepe, amint az előrelátható volt. Különösen nagy jelentőségűek ezen a téren is az értékelte, integrált, szintetikus információk összeállítások, tanulmányok. A piacutatóról.

azólva, már említést tettünk ezekről az információs tanulmányokról, amelyeknek egy részét a KGM igényére, megrendelésére készítjük.

A vezetői tájékoztatásban jelentős támogatást nyújtunk a KGM-nek műszaki-gazdasági elemzések, értékelések, statisztikai összeállítások rendszeres készítésével. Így pl. közreműködünk a tárcához tartozó vállalatok licenc-forgalmának, gyártás és gyártmányfejlesztési eredményeinek, valamint ujitási tevékenységének felmérésében, ezekről összefoglaló zárójelentések készítésében.

A már említett Nem Publikált Információk Tárához kapcsolódva most van kialakulóban egy vezetői tájékoztató csoport. Ennek az a feladata, hogy közvetlen, mindennapi kapcsolatot tartson a KGM vezetőivel, folyamatosan figyelje, regisztrálja igényeiket és gondoskodik arról, hogy a felmerült szükségleteket az Intézet különböző szolgáltató szervei együttműködve, integráltan elégítsék ki.

A vezetői tájékoztatásban kettős feladatunk van: egyrészt a KGM vezetőit, másrészt az iparági egyesülések, trösztök, vállalatok vezetőit kell ellátnunk megfelelő információkkal. A vezetők részére elsősorban olyan orientációjú információkat kell nyújtanunk, amelyek felhívják figyelmüket az irányításuk alá tartozó iparágak, termékcsoportok, technológiák, s az ezekhez kapcsolódó tudományágak fejlesztési irányaira, gyártmányok műszaki színvonalának alakulására, kereskedelmi, piaci helyzetére.

A vezetők folyamatos, rendszeres tájékoztatására periodikus kiadványokat jelentetünk meg. Ezeket kissé részletesebben is ismertetjük, mert úgy gondoljuk, hogy más ágazatok számára is tanulságosak, olyan információkat is tartalmaznak, amelyek alkalmasak az ágazatok közötti együttműködés fokozására.

A KGM és a vállalatok vezetőinek tájékoztatására három periodikus kiadványt publikálunk:

1. Gyorstájékoztató a KGM vezetői részére

Hetenként jelenik meg kb. 100 példányban, 20-25 A/4-es oldalon, állandó rovatokkal. A 10 állandó rovat 3 általános és 7 iparági rovatra oszlik.

Az általános rovatok:

- általános műszaki, gazdasági, kereskedelmi hírek
- ipari kutatások
- KGM-et érintő külkereskedelmi hírek

A 7 iparági rovat:

- kohászat

- általános gépipar
- szerszámgépipar
- járműipar
- műszeripar
- elektrotechnika, villamosipar
- híradástechnika

A hetenként megjelenő számokon kívül évenként 7 iparági szám is készül, ezek az egyes iparágak hazai szempontból fontos fejlődési irányainak, műszaki-gazdasági problémáinak részletesebb kifejtését tartalmazzák.

A Gyorstájékoztató forrásai:

- hírügynökségi jelentések
- napilapok
- műszaki folyóiratok
- közgazdasági, kereskedelmi folyóiratok és lapok
- a Marketing Osztály műszaki-gazdasági adattárából származó értékelte információk.

2. Iparpolitikai Tájékoztató

Havonként megjelenő dokumentációs folyóirat, állandó rovatokkal. A folyóirat tömörítvényeket, szakirodalmi szemléket /kompilációkat/, rövid híreket és könyvismertetőket tartalmaz. Egy-egy szám terjedelme kb. 60-70 A/4-es oldal; példányszáma 1000. Az Iparpolitikai Tájékoztató belső struktúrája, rovatainak beosztása - sok tekintetben - a Gyorstájékoztató-hoz igazodik, de bővebb nála. A folyóirat 2 általános és 8 iparági rovatra tagozódik.

Az általános rovatok:

- marketing
- általános műszaki-gazdasági kérdések.

Az iparági rovatok:

- kohászat
- szerszámgépipar

- járműipar
- elektronika
- erőáramu villamosipar
- mezőgazdasági gépipar
- műanyagok az iparban
- ipari szolgáltatások.

Az "Ipari szolgáltatások" című rovat elsősorban a szövetkezeti és tanácsi vállalatokkal kívánja előmozdítani az információcserét, a kölcsönös tájékoztatást. Köztudomású ugyanis, hogy a kohó- és gép- iparhoz tartozó iparágak fejlesztéséért a KGM a felelős, függetlenül a vállalatok főhatósági hovatartozásától; ezzel a rovattal is szeretnénk hozzájárulni a minisztériumi, a szövetkezeti és a tanácsi vállalatok információs kapcsolatainak kialakításához, bővítéséhez.

A Gyorstájékoztató és az Iparpolitikai Tájékoztató kiegészíti egymást abban, hogy az egyik főképpen időszerű gyors híreket, információkat közöl, a másik pedig az iparágak fejlődése, fejlesztése szempontjából fontos témák részletesebb kifejtését tartalmazza.

Az Iparpolitikai Tájékoztató nemcsak a Kohó- és Gépipari Minisztérium, hanem a vállalatok vezetőinek tájékoztatására is szolgál. Tematikáját, tartalmi strukturáját 1966-ban vizsgáltuk meg részletesen és alakítottuk ujja. Azóta az új gazdaságirányítási rendszer követelményeinek megfelelően igyekeztünk bővíteni rovatait. Tervbe vettük, hogy az olvasókkal, felhasználókkal való konzultációk alapján ismét megvizsgáljuk, hogy a Tájékoztató hogyan szolgálja az iparágak fejlesztését, hogyan kapcsolódik, érintkezik más hasonló kiadványokkal. A vizsgálat alapján - ha szükséges - újabb tartalmi és formai változtatásokat vezetünk be.

3. Időszerű gazdaságirányítási kérdések

Ezt a sorozatot 1966-ban indítottuk meg. A sorozat füzetei általában 2 havonként jelennek meg, 40-60 A/4-es oldal terjedelemben. A sorozatban megjelenő összeállítások műfajukat tekintve részben témadokumentációk, részben önálló tématanulmányok. A sorozat célja elsősorban az, hogy felvessük és röviden kifejtjük az új gazdaságirányítási rendszerre való áttéréssel összefüggő vezetési-szervezési problémákat.

1968-ban a sorozatban a következő témájú összeállítások jelentek meg:

Külkereskedelem-gazdaságossági számítások

A szocialista árrendszer

A reklám szerepe az értékesítésben

Vállalati nyereség és üzletpolitika a gépiparban

Komplex vállalati információs rendszerek

A tudományos és műszaki ismeretek értékesítése, a "know-how" nemzetközi forgalma

Az 1969-re tervezett néhány téma:

Utmutató a hálótervezési módszerek gyakorlati alkalmazásához, 1-2.köt.

Ipari kooperáció a szocialista országok vállalatai között

A vállalati szakemberek minősítésének tudományos és gyakorlati módszerei

A szaktanácsadás szerepe a vállalatban

Amint az 1968-1969. évi tematikából is kitűnik, minden évben megjelentetünk olyan összeállítást, amelynek témáját a műszaki-gazdasági tájékoztatás köréből vesszük. Ezzel is elősegítjük, hogy a vezetők figyelve fokozottabban irányuljon az információs problémák felé.

Együttműködés

Végezetül néhány szót szeretnénk szólni az együttműködés kérdéseiről. Az 1969. június 25-27. között rendezett III. Tájékoztatástudományi konferencián több olyan észrevétel hangzott el mind a hazai, mind a külföldi felszólalók részéről, hogy az együttműködést a jövőben fokoznunk kell és ki kell alakítanunk a kapcsolatok magasabbrendű formáit, elsősorban a munkamegosztás terén.

Részben a konferencián elhangzott javaslatok alapján, részben az előttünk álló feladatok gazdaságos megoldása érdekében tervbe vettük, hogy a jövőben rendszeres munkaértekezleteken tárgyaljuk meg az együttműködés legfontosabb problémáit mindazokkal a tájékoztatási intézményekkel, ipari, kereskedelmi és tudományos szervezetekkel, amelyekkel Intézetünk munkája szorosan összefügg. A gazdaságirányítás új rendszerében természetesen a tájékoztatási intézmények között is alakul ki verseny, de ez nem lehet akadály annak, hogy a szocialista társadalmi rendszerünkben adódó együttműködési előnyöket, lehetőségeket ne használjuk ki a legoptimálisabb mértékben, mind hazai, mind nemzetközi vonatkozásban.

Az Intézet tevékenységének - nagyon vázlatos - bemutatásával az volt egyik célunk, hogy rámutassunk azokra a feladatokra is, amelyek a tájékoztatási intézmények közötti rendszeres együttműködés és munkamegosztás terén nagy lehetőségeket nyújtanak.

H I V A T K O Z Á S O K

/1/ A Tudományos és Műszaki Tájékoztatás-ban /a Műszaki Könyvtárosok Tájékoztatójában/ megjelent néhány tanulmány, ismertetés:

GYÖRE Pál: A Kohó- és Gépipari Könyvtári Hálózati Alközpont feladatai és tervei. = Műszaki Könyvtárosok Tájékoztatója, 5.k. 2.sz. 1958. p.28-36.

GYÖRE Pál: A műszaki tájékoztatás és propaganda szervezése a kohó- és gépiparban. = Műszaki Könyvtárosok Tájékoztatója, 5.k. 5.sz. 1961. p.40-49.

PARÁNYI Györgyné: A prospektustár - új típusú speciális műszaki könyvtár. = Műszaki Könyvtárosok Tájékoztatója, 9.k. 2.sz. 1962. p.4-19.

GYÖRE Pál: A KGM Műszaki Tájékoztató és Propaganda Intézet, mint a kohó- és gépipari tájékoztatás központja. = Műszaki Könyvtárosok Tájékoztatója, 9.k. 4.sz. 1962. p.47-54.

HOVÁNYI Gábor: A KGM MTTI a magyar dokumentáció új útjain. = Tudományos és Műszaki Tájékoztatás, 13.k. 8.sz. 1966. p.725-740.

HOVÁNYI Gábor: Piackutatás a KGM Műszaki Tudományos Tájékoztató Intézetben. Néhány elvi kérdés és módszertani megoldás. = Tudományos és Műszaki Tájékoztatás, 15.k. 10.sz. 1968. p.717-733.

/2/ FÓTI István: A KGM Műszaki Tudományos Tájékoztató Intézet - egy modern ágazati tájékoztatási rendszer. = III. Tájékoztatástudományi Konferencia: "Együttműködés a tudományos műszaki-gazdasági tájékoztatásban". [Bp. KGM MTTI, 1969.] 26 p. /Preprint./

/3/ Ki mit gyárt. Termelőfogyasztás. Szerk. Solt Sándor. Bp. Műszaki K. 1969. 751 p.

/4/ HOVÁNYI Gábor idézett tanulmányán kívül lásd még:

FÓTI István: Termelőeszközök értékesítési piackutatásának, valamint propagandájának feladatai és munkamódszerei. A dőmperek és földmunkagépek világpiaci helyzetének, rangsorolásának és színvonalkategóriáinak behatárolása. Esettanulmány. Bp. 1968. 89.p. /Készült az Országos Vezető Központ számára./

TÓTH István: Laboratóriumi műszerek piackutatása. = Külkereskedelem, 12.k. 6.sz. 1968. p.192-194.

FÓTI, I.: The Institute for Technical and Scientific Information of the Ministry of Metallurgy and Machine Industry /KGM MTTI/ - the branch information centre for metallurgy and machine industry

Since the introduction of the new system of economic management, the KGM MTTI has been working as a financially independent "branch economic institute". Since 1969 it has been licensed to conduct independent foreign trade activities in certain defined fields of information.

The Institute is carrying on wide-ranging technical and economic information work in the following branches of information services:

information science and the related methodological and network activities;

complex information and propaganda in the technical and economic field;

special library services, technical and economic data archives;

market research, trend check and control of technological level;

technical and economic translations;

publishing and editorial activities, printing;

reprography, photodocumentation, technical photographic service;

commercial propaganda.

In the fields of information science, methodology and information network such complex organizational tasks have come into the foreground as the organization of libraries, of trade literature collection and of information units within companies. The work of analysis tends to cover the demands, trends in development, and the possibilities of co-operation. In the educational field, regular special refresher courses will be organized.

The scientific and technical information aims at helping the Institute to solve its tasks in production and product improvement, in introducing and propagating new products and processes by means of special advisory services, consultations, exhibitions, films, scientific and propaganda publications. It is mainly in these services that the complexity of information: the combined use of literary, oral and audio-visual aids come into full display.

A special library for technology, economy and information science, collections of trade literature, of non-published documents and of technical and economic data, records of research in progress in the branches, film archives and many-sided records of institutions and specialists are serving as a basis for information work.

The processing of non-published documents and their presentation on documentation cards are in the centre of the documentation of special literature. Besides literature searches and thematic information services, evaluating and analysing compilations, review articles and informative studies have increased considerably over the past few years, in order to meet the actual needs both of the Ministry of Metallurgy and Machine Industry and those of the industrial companies.

In the field of marketing, there is a heavy demand for informative technical and economic studies, which are meant to help the preparation of decision-making, and also for price analysis, export market researches, going as far down as the individual products, and the examination of competition. In this field, besides factographic information, prognostic analysis is also prepared in several cases.

The Institute's commercial propaganda activities tend to promote the exchange of goods with the Soviet Union and other socialist countries. A remarkable result in this field is the agreement concluded with the ENERGOMASEXPORT Company, according to which a special office has been set up within the Institute to propagate Soviet energetic equipments.

The special information services for managers and top leaders are to help their work by periodical publications and occasional information. The organization of another special group for the information of top leaders is under way. Its objective is to explore and then to meet the information needs of ministries in the first place. The continuous information needs of leaders are being met by KGM Rapid Information, Information on Industrial Policy, and by the series Actual Problems of Economic Management.

∴∴∴

ФОТИ, И.: Институт научно - технической информации министерства металлургии и Машиностроения /KGM МТИ/- информационный центр металлургической и машиностроительной отрасли

Институт научной и технической информации министерства металлургии и машиностроения со времени введения новой системы управления хозяйством работает в категории "отраслевой хозяйственный институт", как самостоятельный хозяйственный институт. С 1969 года имеет и самостоятельное право на внешнюю торговлю в определенных информационных и сбытовых специальных областях.

Институт проводит широкую технико-экономическую информационную деятельность в следующих информационных отраслях и обслуживаниях:

- информатика, методическая-сетевая деятельность;
- комплексное научно-техническое информирование и пропаганда;
- специблиотечная деятельность, технико-экономические фонды данных;
- изучение рынка, технический уровень и изучение трендов;
- технико-экономические переводы;
- издательская деятельность, типография;
- репрография, фотодокументация, техническая фотослужба;
- торговая пропаганда.

В работе, связанной с информатикой, с методической-сетевой деятельностью комплексные организационные задачи выдвинулись на передний план: организация библиотек, организация фонда проспектов, организация информационных органов предприятий. Анализ охватывает изучение запросов, тенденций развития, возможности сотрудничества. В области обучения регулярно организуются специальные курсы повышения квалификации.

Институт в области комплексной научно-технической информации советами, консультациями, выставками, фильмами, научными и пропагандистскими изданиями способствует решению задач развития производства и продуктов, внедрению и распространению новых продуктов и методов. В первую очередь в этих обслуживаниях проявляются комплектность информирования, комбинированное использование специлитературных, устных, наглядных, аудио-визуальных средств.

Технико-экономическая и информационная специальная библиотека, фонд проспектов, фонд неопубликованной информации, фонд технико-экономических данных, отраслевой учет исследований, фонд фильмов и разносторонние учеты институтов и специалистов обеспечивают информационную базу.

В центре документации специальной литературы имеют место обработка неопубликованных документов и их выпуск на реферативных карточках. В последние годы кроме библиографии, тематической серии рефератов в значительной мере возросло число аналитико-оценивающих обзоров по специальной литературе, статей по информации для удовлетворения конкретных запросов Министерства металлургии и машиностроения и предприятий.

В области изучения рынка предъявляется спрос прежде всего на технико-экономические информационные работы, подготавливающие решение, на анализ цен, на изучение рынка с точки зрения вывода на уровне продуктов, на изучение конкуренции. Кроме фактографической информации часто составляются и прогностические анализы.

Институт своей торговой пропагандой старается способствовать обмену товарами с социалистическими странами, в первую очередь с Советским Союзом. В этом отношении значительным результатом является соглашение, заключенное с предприятием ENERGO-MASEXPORT, согласно которому в рамках Института создано Бюро для показа и пропаганды советского энергетического оборудования.

В информации руководящих кадров периодическими изданиями, разовыми информационными обзорами и статьями оказываем помощь руководству отраслю и руководителям предприятий. Находится в стадии становления группа для информирования руководящих кадров, которая занимается в первую очередь исследованием запросов Министерства и их удовлетворением. Беспредельной информации руководящих кадров содействуют и "KGM Gyorstájékoztató" ("Экспресс информация Министерства металлургии и машиностроения"), "Iparpolitikai Tájékoztató" ("Промышленно-политическая Информация") и серия "Időszéri Gazdaságirányítási Kérdések" ("Вопросы современного управления хозяйством").

§§§

FÖTI, I.: Institut für Technisch-Wissenschaftliche Information des Ministeriums für Hüttenwesen und Maschinenbau /KGM MTTI/ - das Informationszentrum des Industriezweiges für Hütten- und Maschinenindustrie

Das Informationsinstitut KGM MTTI funktioniert seit der Einführung des neuen Systems der Wirtschaftsleitung als "Wirtschaftsinstitut eines Industriezweiges" mit selbständiger Wirtschaftsführung. Ab 1969 erhielt es das Recht zu selbständiger Aussenhandeltätigkeit auf bestimmten Informations- und Verwertungsgebieten.

Das Institut leistet weitreichende technisch-wirtschaftliche Informationen in folgenden Informationszweigen und Diensten:

- Informationswissenschaft, methodische Arbeit im Informationsnetz;
- technisch-wissenschaftliche komplexe Information und Propaganda;
- fachbibliothekarische Tätigkeit, technisch-wirtschaftliche Datensammlungen;
- Marktforschung, Untersuchung des technischen Niveaus und Trends;
- technisch-wirtschaftliche Übersetzungen;
- Verlagstätigkeit, Druckerei;
- Reprographie, Photodokumentation, technischer Photodienst;
- Handelspropaganda.

In den informationswissenschaftlichen, Netz- und methodischen Arbeiten rückten die komplexen Organisationsaufgaben in den Vordergrund: z.B. Bibliotheksorganisation, Aufstellung einer Prospektsammlung, sowie Organisierung betrieblicher Informationseinheiten. Die Analysen umfassen die Untersuchung der Ansprüche, der Entwicklungstendenzen und der Kooperationsmöglichkeiten. Im Rahmen der Unter-richtstätigkeit werden regelmässig spezielle Fortbildungskurse organisiert.

Auf dem Gebiet der komplexen technisch-wissenschaftlichen Information fördert das Institut mittels Fachberatung, Konsultationen, Ausstellungen, Filme, sowie wissenschaftlicher und propagandistischer Publikationen die Lösung der Aufgaben der Produktions- und Produktentwicklung, die Einführung und Verbreitung neuer Produkte und Verfahren. In diesen Leistungen kommt in erster Reihe die Komplexität der Information zur Geltung: der kombinierte Gebrauch fachliterarischer, verbaler, demonstrativer und audio-visueller Mittel.

Zur Sicherung der Informationsbasis dienen die technisch-wirtschaftliche und informationswissenschaftliche Fachbibliothek, die Prospektsammlung, die Sammlung der unveröffentlichten Informationen, die technisch-wirtschaftliche Datensammlung, eine Kartei der Forschungen auf dem Gebiet des Industriezweiges, ferner das Filmarchiv und die verschiedenen Karteien der Institutionen und Spezialisten.

Im Mittelpunkt der fachliterarischen Dokumentationsstätigkeit steht die Bearbeitung der unveröffentlichten Dokumente und ihre Publikation auf einer Referatenkartei. Ausser den Literaturforschungen und Themenbesprechungen stieg in den letzten Jahren die Zahl der auswertenden-analysierenden fachliterarischen und Informationsstudien bedeutend. Diese dienen zur Erfüllung der konkreten Ansprüche des KGM und der Betriebe.

In der Marktforschung zeigt sich die grösste Nachfrage nach technisch-wirtschaftlichen, zur Entscheidungen notwendigen Informationsabhandlungen, Preisanalysen, Exportmarktforschungen sowie Konkurrenzuntersuchungen. In dieser Gattung kommt es ausser den faktographischen Informationen in mehreren Fällen auch zu prognostischen Analysen.

Mit der handelspropagandistischen Tätigkeit des Instituts möchten wir den Warenaustausch mit den sozialistischen Ländern, besonders mit der Sowjetunion fördern. Auf diesem Gebiet ist die Vereinbarung mit dem ENERGOMASEXPORT-Unternehmen von besonderer Bedeutung. Auf Grund dieser Vereinbarung wurde im Rahmen des Instituts ein Büro zur Bekanntmachung und Propagierung der sowjetischen energetischen Einrichtungen aufgestellt.

Ferner unterstützen wir die Leiter des Industriezweiges und die Betriebsleiter mit periodischen Publikationen sowie mit gelegentlichen Informationszusammenstellungen und Abhandlungen. Zur Zeit ist die Aufstellung einer Informationsgruppe zur Erforschung und Erfüllung der Ansprüche des Ministeriums im Gange. Die Publikationsreihen KGM Schnellinformationsbulletin, Industriepolitische Information und Aktuelle Fragen der Wirtschaftsführung dienen der fortlaufenden Information der Betriebsleitung.